

Logické kombinační obvody a jejich realizace

ZÁKLADNÍ ZNALOSTI LOGICKÝCH KOMBINAČNÍCH OBVODŮ

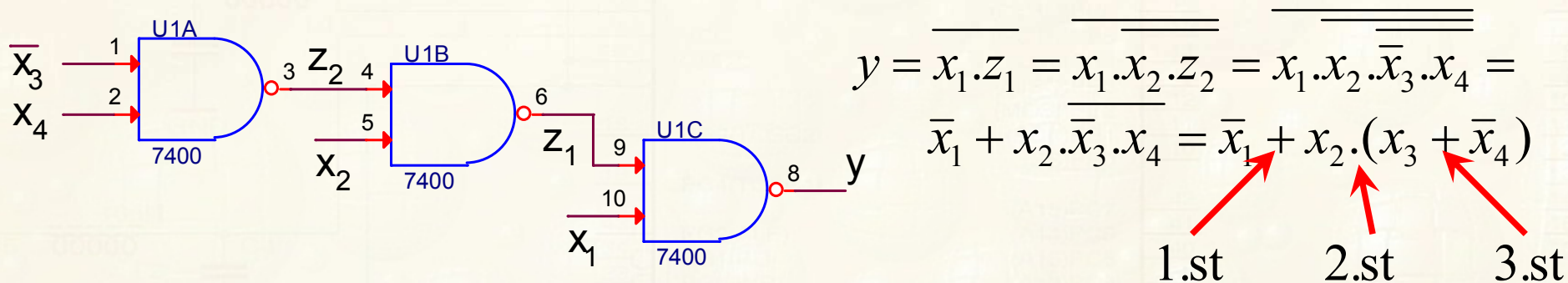
Logický kombinační obvod můžeme realizovat s obvody, které byly k tomuto účelu předurčeny, ale existují i obvody vyvinuté pro jiné použití, s kterými se LKO dají realizovat.

- Hradla NAND
- Hradla NOR
- Hradla AND, OR, NEGACE
- AND-OR-INVERT
- Hradla EX-OR a AND
- Multiplexory
- Dekodér a hradla AND nebo OR
- Paměti ROM

IMPLEMENTACE LKO HRADLY NAND

V počátcích IO se vyráběly pouze obvody realizující tzv. **úplný systém** (NAND, NOR a posléze AND-OR-INVERT).

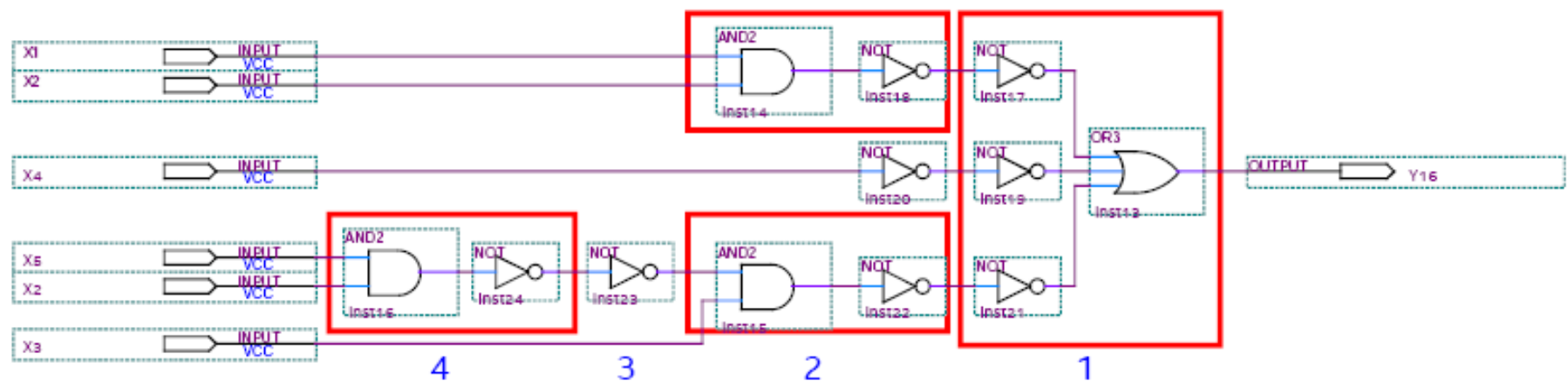
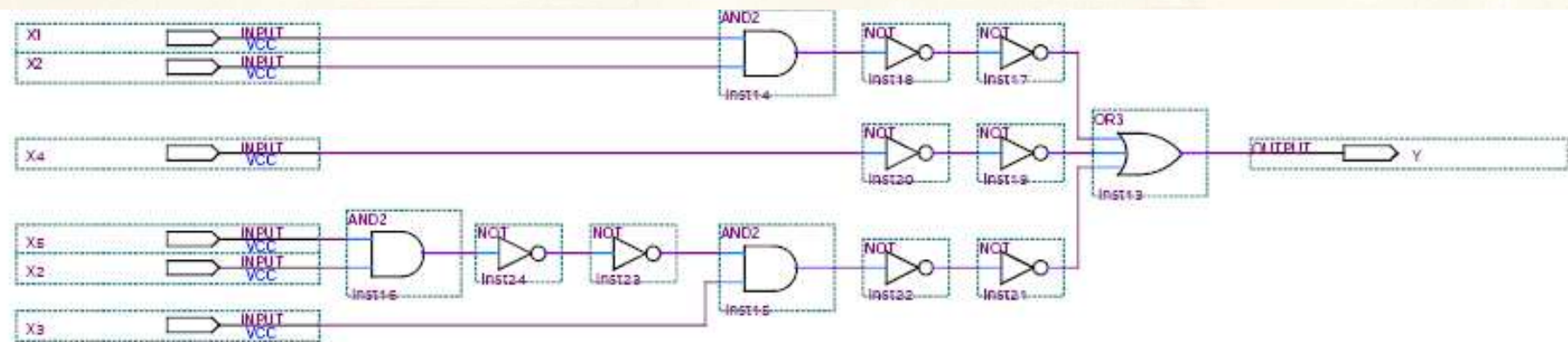
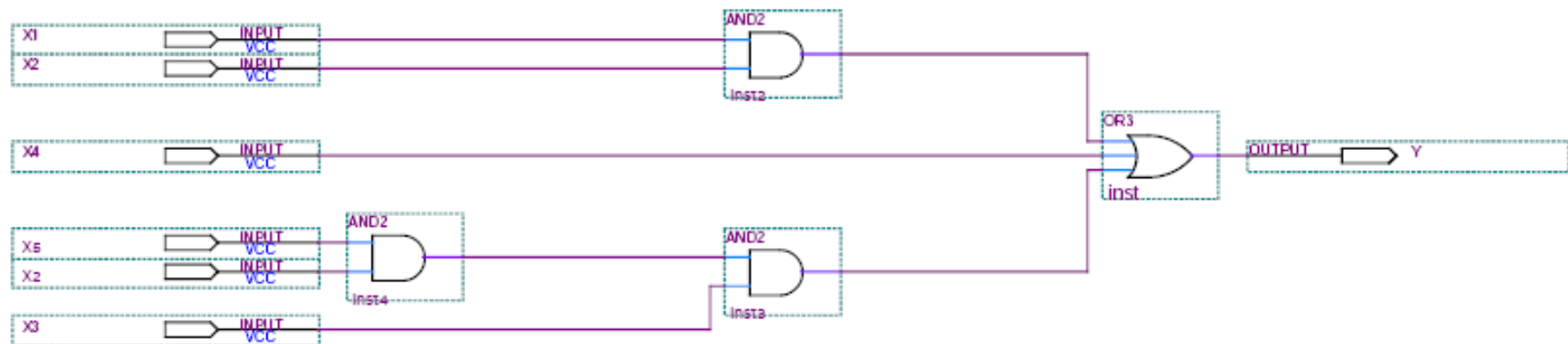
Návrh s NAND realizujeme na základě podobnosti mezi logickým výrazem a schématem.

Teorém 1: Každý kombinační obvod realizovaný logickými členy NAND, který má k stupňů ($k=1,2,3, \dots$) modeluje Booleovský výraz, který má v lichých stupních operaci logického součtu nebo negaci a v sudých stupních logického součinu nebo negaci. Vstupní proměnné lichých stupňů jsou ve výrazu v komplementu.

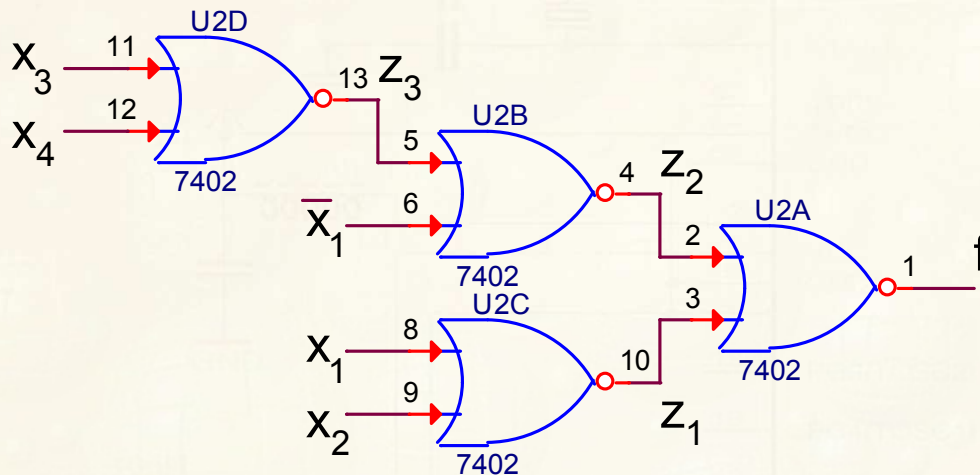
Stupně se začínají počítat od poslední matematické operace až k operaci, kterou je třeba vykonat jako první.

IMPLEMENTACE LKO HRADLY NAND

IMPLEMENTACE LKO HRADLY NOR

Mějme obvod realizovaný logickými členy NOR, pro který můžeme odvodit

$$y = \overline{z_1 + z_2} = \overline{(x_1 + x_2) + (\bar{x}_1 + z_3)} =$$

$$\overline{(x_1 + x_2) + (\bar{x}_1 + (x_3 + x_4))} =$$

$$\overline{(x_1 + x_2) \cdot (\bar{x}_1 + (x_3 + x_4))} =$$

$$\overline{(x_1 + x_2) \cdot (\bar{x}_1 + (\bar{x}_3 \cdot \bar{x}_4))}$$

↑ 2.st ↑ 1.st ↑ 2.st ↑ 3.st

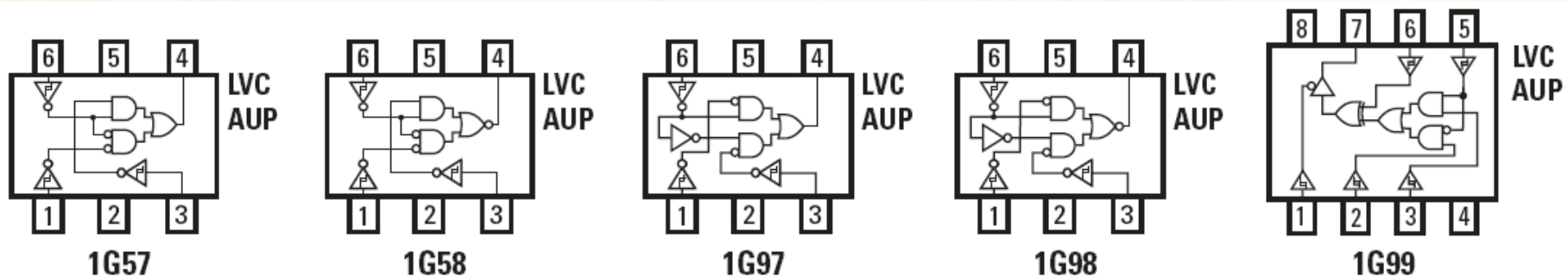
Teorém 2. Každý kombinační obvod realizovaný logickými členy NOR, který má k stupňů ($k=1,2,3, \dots$) modeluje Booleovský výraz, který má v lichých stupních operace logický součin nebo negaci a v sudých stupních logický součet nebo negaci. Vstupní proměnné lichých stupňů jsou ve výrazu v komplementu.

Rozdíl ve složitosti implementace NAND (součtová) a NOR (součinnová) se využívá v obvodech PAL, GAL, CPLD – **polarita (EX-OR)**.

REALIZACE SAMOTNÝCH HRADEL MULTIFUNKČNÍMI OBVODY

Použití 1÷6ks TTL obvodů oproti PLD, je **ekonomicky výhodnější**.

Při potřebě jen jednoho hradla využijeme obvody **Single-Gate** nebo tzv. **konfigurovatelné logické obvody**, které se vyrábí v 5 variantách v pouzdrech SOT26 (DBV), SOT363 (DRL) a dalších.

Podle nastavení vývodů 1,3 a 6 lze realizovat funkce:

57 - AND, OR, NAND jeden vstup invertovaný, Negaci a EX_NOR.

58 - NAND, OR, AND jeden vstup invertovaný, Negaci a EX_OR

97 - AND, OR, N/AND a N/OR s 1_in invertovaný, Negaci a MUX

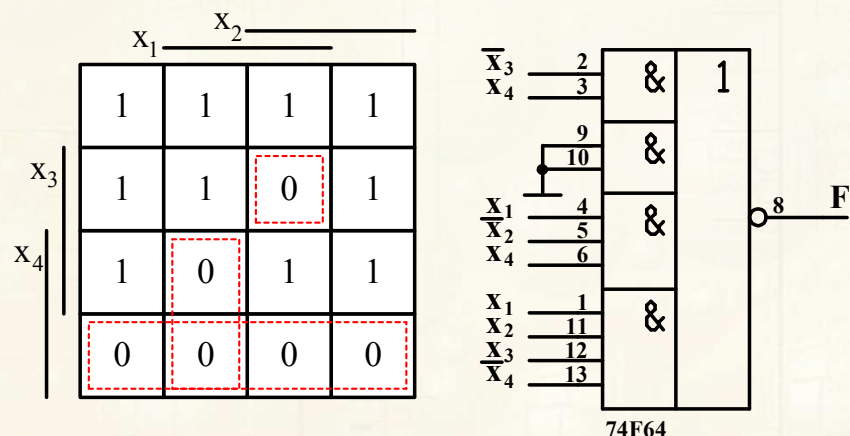
98 - NAND, NOR, N/AND a N/OR s 1_in invertovaný, Negaci a MUX

IMPLEMENTACE LKO HRADLY AND-OR-INVERT

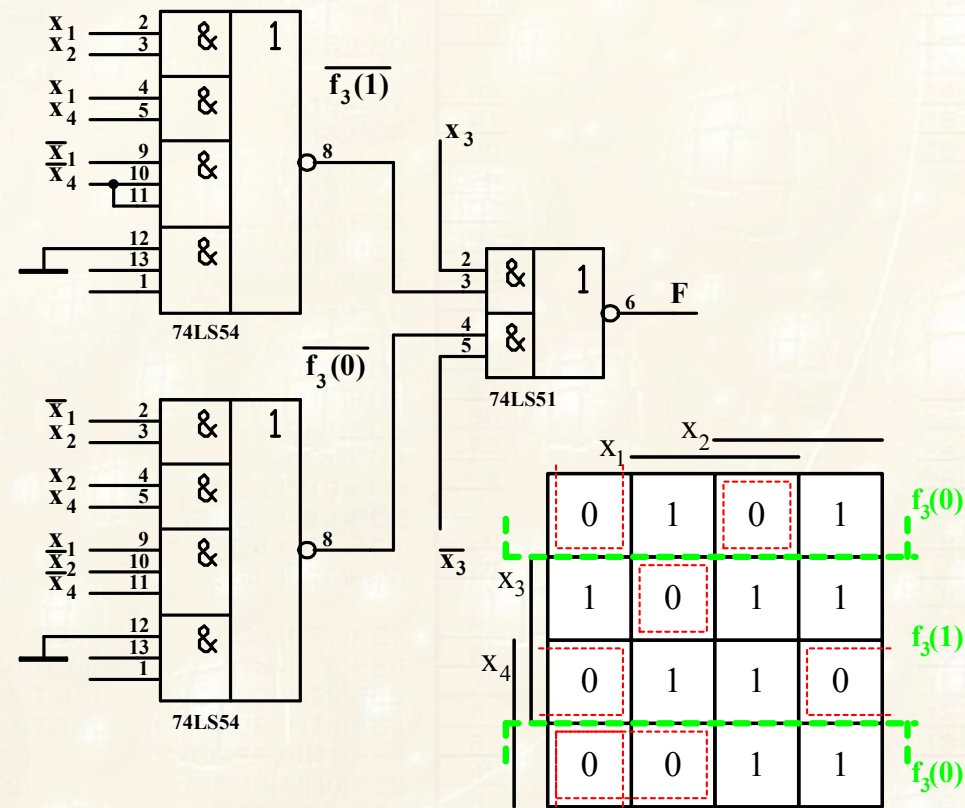
AND-OR-INVERT - realizuje dvoustupňovou formu LKO s časovým zpožděním cca jednoho stupně NAND nebo NOR.

Obvod realizuje negaci součtové formy $\Rightarrow$ odtud pro návrh platí:

- U obvodů s lichým počtem stupňů odvozujeme součtovou formou z nul v Karnaughově mapě.
- U obvodů se sudým počtem stupňů součtovou formou z log.1

Nelze-li funkci realizovat jednostupňově, rozdělíme funkci podle jedné proměnné (např. x_3) na dvě části.

Obvody EX-OR se využívají v **paritním generátoru**, **bitovém komparátoru** nebo jako **programovatelný invertor**. Logickou funkcí je neshoda dvou bitů.

$$A \oplus B = A.\bar{B} + \bar{A}.B$$

Za pomoci Booleovy algebry můžeme pro operaci EX-OR odvodit

$$X \oplus X = 0 \quad X \oplus \bar{X} = 1 \quad 1 \oplus X = \bar{X} \quad 0 \oplus X = X$$

$$X + Y = X \oplus Y \oplus X.Y = X \oplus \bar{X}.Y \quad X \oplus Y = \overline{X \otimes Y}$$

$$X.(Y \oplus Z) = X.Y \oplus X.Z$$

Odvodíme zda je možné realizovat libovolnou logickou funkci pomocí obvodů AND a EX-OR. Mějme libovolnou funkci dvou proměnných v úplné součtové formě

$$f(x_2, x_1) = a_0.\bar{x}_2.\bar{x}_1 + a_1.\bar{x}_2.x_1 + a_2.x_2.\bar{x}_1 + a_3.x_2.x_1 \quad \text{kde } a_i = 0 \text{ nebo } 1$$

Operaci OR můžeme nahradit operací $\oplus$, protože v daný čas nabývá hodnoty log.1 pouze jeden výraz

$$f(x_2, x_1) = a_0.\bar{x}_2.\bar{x}_1 \oplus a_1.\bar{x}_2.x_1 \oplus a_2.x_2.\bar{x}_1 \oplus a_3.x_2.x_1 \quad \text{kde } a_i = 0 \text{ nebo } 1$$

Nahradíme-li negace proměnných x_1 a x_2 z výše uvedených vztahů výrazem $1 \oplus x_1$ a $1 \oplus x_2$ dostaneme

$$\begin{aligned} f(x_2, x_1) &= a_0 \cdot \bar{x}_2 \cdot \bar{x}_1 \oplus a_1 \cdot \bar{x}_2 \cdot x_1 \oplus a_2 \cdot x_2 \cdot \bar{x}_1 \oplus a_3 \cdot x_2 \cdot x_1 = \\ &= a_0 \cdot (1 \oplus x_2) \cdot (1 \oplus x_1) \oplus a_1 \cdot (1 \oplus x_2) \cdot x_1 \oplus a_2 \cdot x_2 \cdot (1 \oplus x_1) \oplus a_3 \cdot x_2 \cdot x_1 = \\ &= a_0 \oplus (a_0 \oplus a_2) \cdot x_2 \oplus (a_0 \oplus a_1) \cdot x_1 \oplus (a_0 \oplus a_1 \oplus a_2 \oplus a_3) \cdot x_2 \cdot x_1 = \\ &= c_0 \oplus c_2 \cdot x_2 \oplus c_1 \cdot x_1 \oplus c_3 \cdot x_2 \cdot x_1 \end{aligned}$$

Hodnoty c_i představují závorky funkčních hodnot a_i dané funkce. Výraz se označujeme **Reed–Mullerova kanonická forma** a lze jím vyjádřit libovolnou funkci s obvodem EX-OR a AND bez nutnosti **negace vstupních proměnných**.

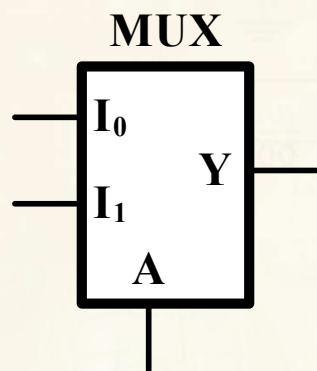
Pro zjednodušení odvození můžeme vycházet z platnosti vztahu

$$\begin{aligned} f(x_4, x_3, x_2, x_1) &= \bar{x}_4 \cdot \bar{x}_3 \cdot \bar{x}_2 \cdot \bar{x}_1 \oplus \bar{x}_4 \cdot \bar{x}_3 \cdot \bar{x}_2 \cdot x_1 \oplus \bar{x}_4 \cdot x_3 \cdot \bar{x}_2 \cdot \bar{x}_1 \oplus \bar{x}_4 \cdot x_3 \cdot \bar{x}_2 \cdot x_1 = \\ &= \bar{x}_4 \cdot \bar{x}_3 \cdot \bar{x}_2 \cdot (\bar{x}_1 \oplus x_1) \oplus \bar{x}_4 \cdot x_3 \cdot \bar{x}_2 \cdot (\bar{x}_1 \oplus x_1) = \bar{x}_4 \cdot \bar{x}_2 \cdot (\bar{x}_3 \oplus x_3) = \bar{x}_4 \cdot \bar{x}_2 \end{aligned}$$

Negované proměnné pak zpracujeme výše uvedenými vztahy.

IMPLEMENTACE LKO MULTIPLEXERY

Multiplexer = LKO předurčený pro realizaci elektronického přepínače logických signálů.

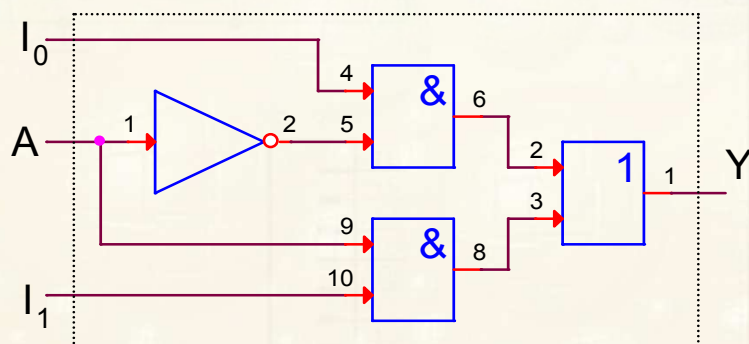

I_1	I_0	A	Y
X	0	0	0
X	1	0	1
0	X	1	0
1	X	1	1

	I_0	I_1	
A	0	1	0
	0	1	1
	Y		

Z mapy snadno odvodíme následující logický výraz.

$$Y = \bar{A}.I_0 + A.I_1$$

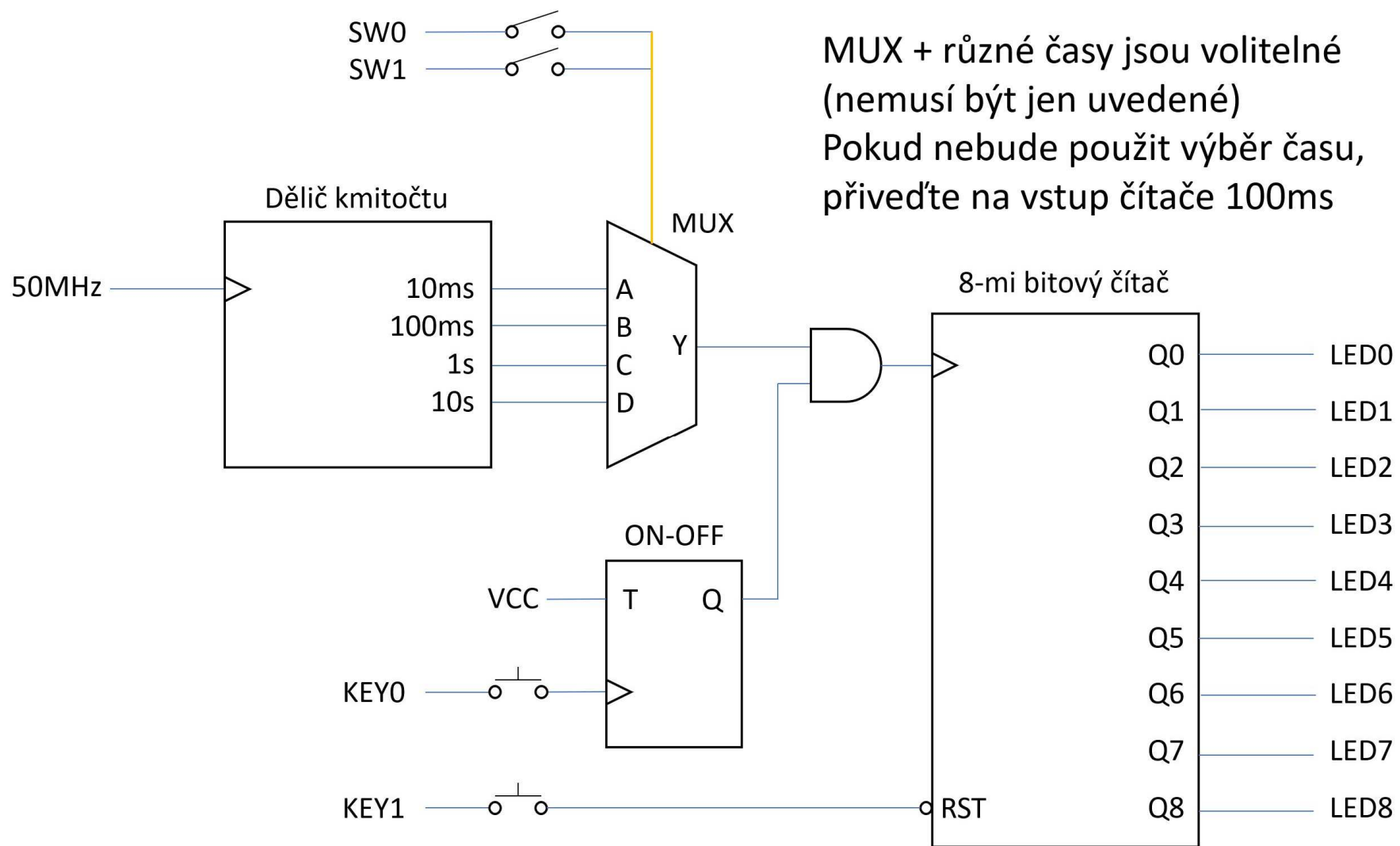

Multiplexery

- ❑ S dvoustavovým výstupem (15x)
- ❑ S třístavovým výstupem (25x)
- ❑ **Varianty** 4x1ze2 (157,257),
2x1ze4 (153,253), 1x1z8 (151,251)
a 1x1z16 (150,250).

V PLD (AkteL) je LKO realizován bezhazardními multiplexery.

POUŽITÍ MULTIPLEXERU VE FUNKCI PŘEPÍNAČE

Pro libovolnou funkci 3 proměnných můžeme obecně psát

$$\begin{aligned} F(x_1, x_2, x_3) &= \overline{x_1}.\overline{x_2}.\overline{x_3}.f(0) + \overline{x_1}.\overline{x_2}.x_3.f(1) + \overline{x_1}.x_2.\overline{x_3}.f(2) + \overline{x_1}.x_2.x_3.f(3) + \\ &\quad x_1.\overline{x_2}.\overline{x_3}.f(4) + x_1.\overline{x_2}.x_3.f(5) + x_1.x_2.\overline{x_3}.f(6) + x_1.x_2.x_3.f(7) \\ &= \overline{x_1}.\overline{x_2}.(\overline{x_3}.f(0) + x_3.f(4)) + \overline{x_1}.x_2.(\overline{x_3}.f(1) + x_3.f(5)) + \\ &\quad x_1.\overline{x_2}.(\overline{x_3}.f(2) + x_3.f(6)) + x_1.x_2.(\overline{x_3}.f(3) + x_3.f(7)) \end{aligned}$$

kde $f(i) \in \{0,1\}$ je hodnota funkce pro daný minterm. Existují dvojice mintermů lišící se v jedné proměnné, z kterých po vytknutí vznikne závorka v 3 a 4 řádku. Vytknuté proměnné např. x_1 a x_2 spojíme s adresovacími vstupy MUX a tím určíme, která hodnota závorky patří na vstup I_x . Podle $f(i)$ bude závorka rovna 1, 0, x_3 a negaci x_3 .

Teorém 3. Každým multiplexerem s N adresovacími vstupy můžeme realizovat logickou funkci o $N+1$ vstupních proměnných.

$$\begin{aligned} F(x_1, x_2, x_3) &= \overline{x_1}.\overline{x_2} + \overline{x_1}.x_2 + x_1.\overline{x_2} + x_1.x_2 = \overline{x_1}.\overline{x_2}.1 + (\overline{x_1}.x_2 + x_1.\overline{x_2}).\overline{x_3} + \overline{x_1}.x_2.1 + x_1.x_2.0 = \\ &\quad \overline{x_1}.\overline{x_2}.(0) + \overline{x_1}.x_2.(1) + x_1.\overline{x_2}.(1 + \overline{x_3}) + x_1.x_2.(\overline{x_3}) \Rightarrow \\ &\quad I_0 = 0, \quad I_1 = 1, \quad I_2 = 1, \quad I_3 = \overline{x_3} \end{aligned}$$

REALIZACE LKO MULTIPLEXEREM Z KARNAUGHOVY MAPY

$$F(x_1, x_2, x_3) = \overline{x_1} \cdot \overline{x_2} + \overline{x_2} \cdot \overline{x_3} + \overline{x_1} \cdot x_2$$

Adresující proměnné

Zbývající proměnná

	x_1		x_2	
	0	1	1	1
x_3	0	1	0	1
	$I_0=0$	$I_1=1$	$I_3=\overline{x_3}$	$I_2=1$

Pro $A=x_1$ a $B=x_2$

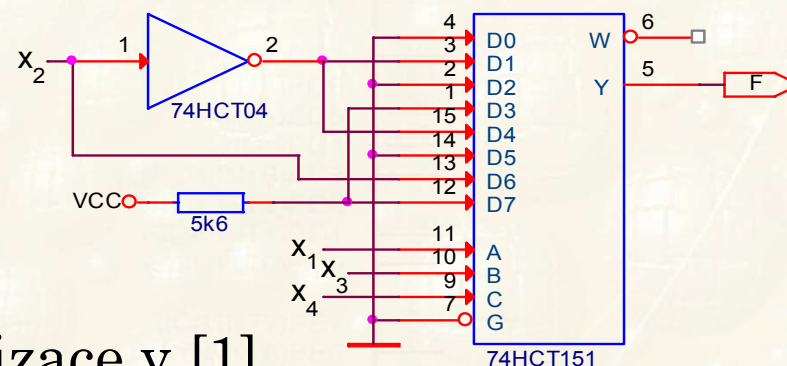
	x_1		x_2	
	0	1	1	1
x_3	0	1	0	1
	$I_0=0$	$I_2=1$	$I_3=\overline{x_3}$	$I_1=1$

Pro $A=x_2$ a $B=x_1$

Pro funkci 4 proměnných

$$F(x_1, x_2, x_3, x_4) = x_1 \cdot x_3 + \overline{x_1} \cdot x_2 \cdot x_3 \cdot x_4 + \overline{x_1} \cdot \overline{x_2} \cdot \overline{x_3} \cdot x_4 + x_1 \cdot \overline{x_2} \cdot \overline{x_3} \cdot \overline{x_4}$$

	x_1		x_3		x_4		
	0	1	1	0	0	1	0
x_2	0	0	1	0	1	1	0
	$I_0=0$	$I_1=\overline{x_2}$	$I_3=1$	$I_2=0$	$I_6=x_2$	$I_7=1$	$I_5=0$
							$I_4=\overline{x_2}$

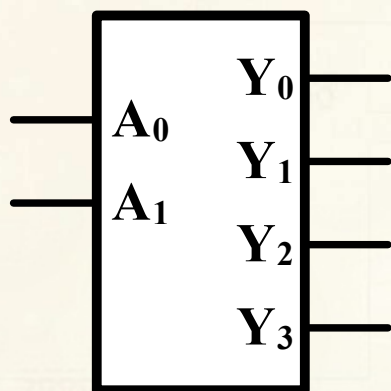

Další možnosti a dvoustupňové realizace v [1].

[1] J.Podlešák, P.Skalický : Spínací a číslicová technika, ČVUT, Praha 1994

DEKODÉR

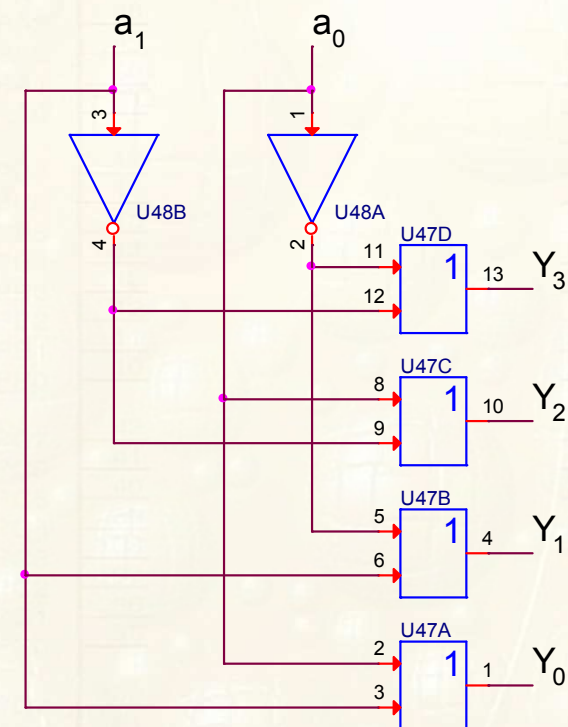
Dekodér je LKO, který **adresu (binární číslo)** převede na aktivaci jednoho z 2^n výstupů, kde n počet bitů adresy. Pro dvou bitovou adresu bude mít obvod 4 výstupy.

a_1	a_0	$Y_3 Y_2 Y_1 Y_0$
0	0	1 1 1 0
0	1	1 1 0 1
1	0	1 0 1 1
1	1	0 1 1 1

Použití dekodéru

- ❑ Dílčí část paměťových obvodů
- ❑ **Adresový dekodér** - v μP k aktivaci pamětí a periférií
- ❑ Umožňuje ušetřit počet vodičů pro řízení
 - Dynamického displeje
 - Řádků klávesnice
 - Indikovat stavy systému.

$$Y_0 = A_1 + A_0$$

$$Y_1 = A_1 + \overline{A_0}$$

$$Y_2 = \overline{A_1} + A_0$$

$$Y_3 = \overline{A_1} + \overline{A_0}$$

IMPLEMENTACE LKO DEKODÉRY A HRADLY AND NEBO OR

Obecně je dekodér převodník jednoho kódu na kód jiný. Například BIN→7segment, HEX→7segment. Nejčastěji používaný je **dvojkový dekodér** - převod binárního čísla na kód 1 z 2^n , který se dá využít k realizaci LKO.

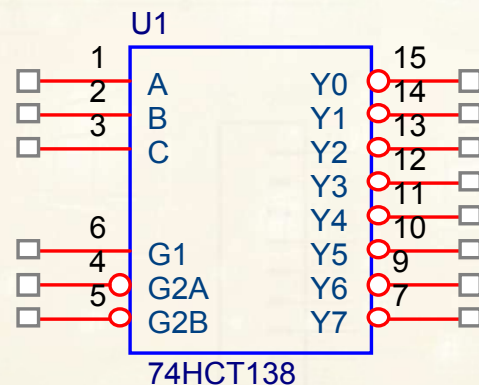
Nejznámější jsou 74139 a 74138 používané v μ P systémech k tvorbě aktivačních signálů pro adresové prostory pamětí a periférií.

$$Y_0 = A + B + C + \overline{G1} + G2A + G2B$$

$$Y_1 = \overline{A} + B + C + \overline{G1} + G2A + G2B$$

...

$$Y_7 = \overline{A} + \overline{B} + \overline{C} + \overline{G1} + G2A + G2B$$

VSTUPY						VÝSTUPY							
C	B	A	G1	G2 A	G2 B	Y7	Y6	Y5	Y4	Y3	Y2	Y1	Y0
0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0
0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1
0	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1
0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1
1	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1
1	0	1	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1
1	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1
x	x	x	0	x	x	1	1	1	1	1	1	1	1
x	x	x	x	1	x	1	1	1	1	1	1	1	1
x	x	x	x	x	1	1	1	1	1	1	1	1	1

REALIZACE LKO S DEKODÉREM

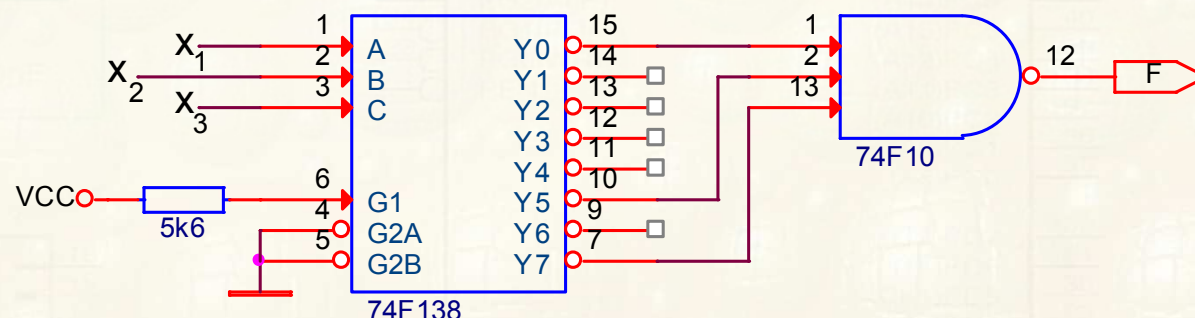
Bude-li obvod 74138 aktivován tj. $G1=1$, $G2A=G2B=0$, potom výstupy indikují jednotlivé kombinace vstupních proměnných přivedených na vstupy C, B a A.

Např. $C=B=1$ a $A=0$ (binárně číslo 6) $\Rightarrow$ výstup $Y_6=0$ a $Y_j=1$ ($j \neq 6$).

Například funkce tří proměnných

$$F(x_1, x_2, x_3) = x_1 \cdot \bar{x}_2 \cdot x_3 + x_1 \cdot x_2 \cdot x_3 + \bar{x}_1 \cdot \bar{x}_2 \cdot \bar{x}_3$$

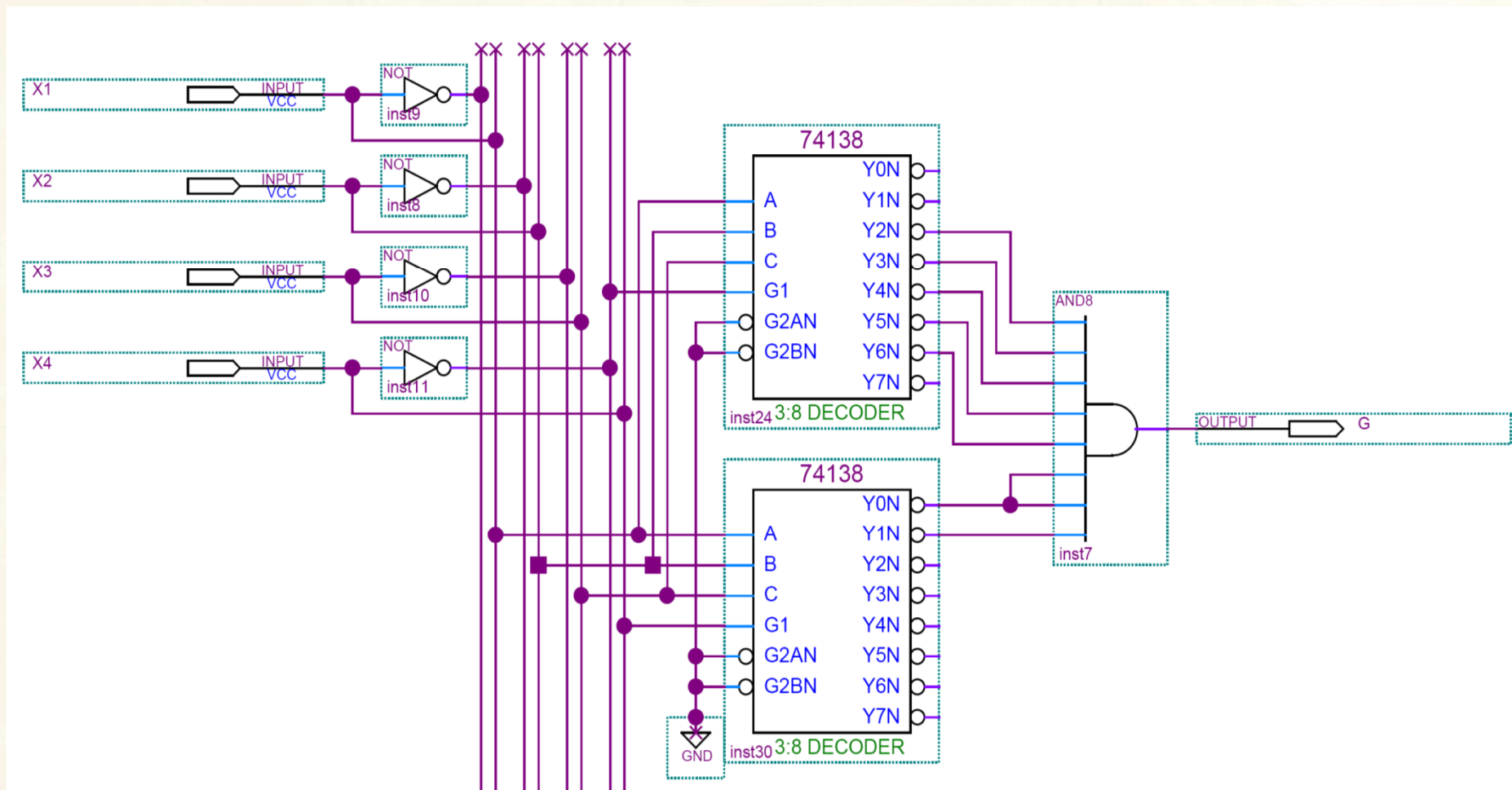
Může být realizována následujícím obvodem.

Na aktivační vstupy můžeme přivést

- ☐ Konkrétní aktivní úrovně
- ☐ Další vstupní proměnné
- ☐ Výstupy jiných dekodérů (více stupňová realizace)

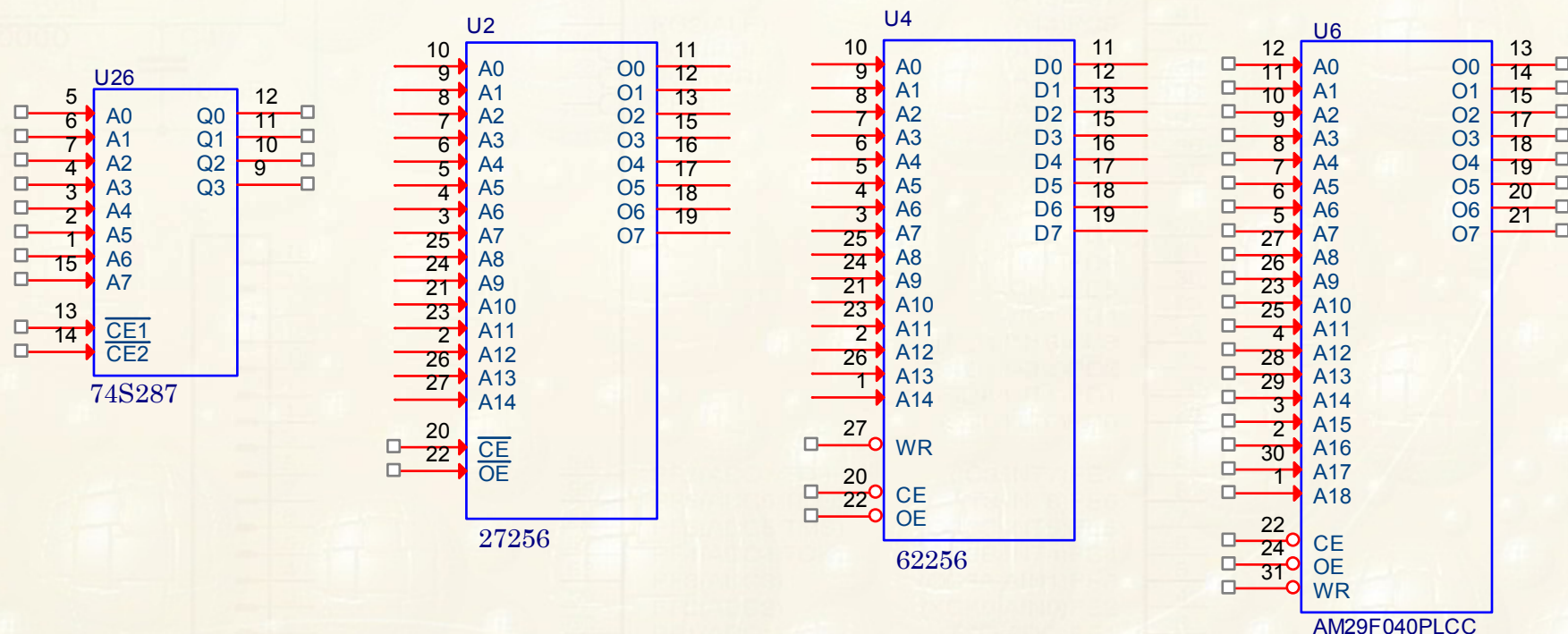
REALIZACE LKO S DEKODÉREM

IMPLEMENTACE LKO PAMĚTMI (ROM NEBO RAM)

Paměť – součástka generující v aktivním stavu na svých výstupech, za dobu vybavení, hodnotu z paměťového místa určeného adresou přivedenou na její adresové vstupy.

Staré paměti PROM byly vybaveny jedním nebo dvěma aktivačními vstupy CE (např. 74S287). Starší paměti EPROM mají aktivační vstup CE a vstup pro aktivaci třístavového budiče OE (např. 27256). Paměti RAM a FLASH jsou oproti EPROM navíc vybaveny vstupem WR, který umožňuje zápis do paměti.

IMPLEMENTACE LKO PAMĚTMI (ROM NEBO RAM)

Z hlediska realizace LKO můžeme pro paměť s 5 adresovými vstupy a 8 výstupy můžeme psát následující rovnice

$$Q_7 = \overline{A_4}.\overline{A_3}.\overline{A_2}.\overline{A_1}.\overline{A_0}.f_7(0) + \overline{A_4}.\overline{A_3}.\overline{A_2}.\overline{A_1}.A_0.f_7(1) + \overline{A_4}.\overline{A_3}.\overline{A_2}.A_1.\overline{A_0}.f_7(2) + \\ \overline{A_4}.\overline{A_3}.\overline{A_2}.A_1.A_0.f_7(3) + \overline{A_4}.\overline{A_3}.A_2.\overline{A_1}.\overline{A_0}.f_7(4) + \overline{A_4}.\overline{A_3}.A_2.A_1.\overline{A_0}.f_7(5) + atd.$$

...

$$Q_1 = \overline{A_4}.\overline{A_3}.\overline{A_2}.\overline{A_1}.\overline{A_0}.f_1(0) + \overline{A_4}.\overline{A_3}.\overline{A_2}.\overline{A_1}.A_0.f_1(1) + \overline{A_4}.\overline{A_3}.\overline{A_2}.A_1.\overline{A_0}.f_1(2) + \\ \overline{A_4}.\overline{A_3}.\overline{A_2}.A_1.A_0.f_1(3) + \overline{A_4}.A_3.\overline{A_2}.\overline{A_1}.\overline{A_0}.f_1(4) + \overline{A_4}.A_3.\overline{A_2}.A_1.\overline{A_0}.f_1(5) + atd.$$

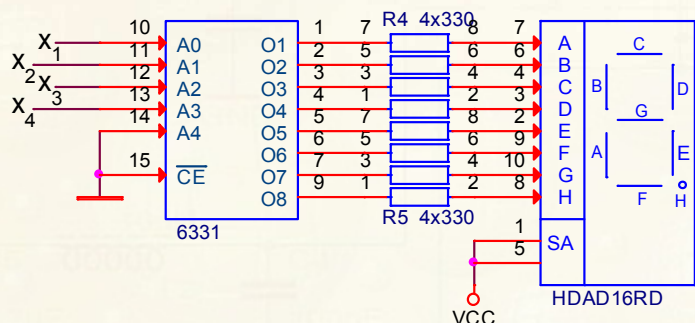
$$Q_0 = \overline{A_4}.\overline{A_3}.\overline{A_2}.\overline{A_1}.\overline{A_0}.f_0(0) + \overline{A_4}.\overline{A_3}.\overline{A_2}.\overline{A_1}.A_0.f_0(1) + \overline{A_4}.\overline{A_3}.\overline{A_2}.A_1.\overline{A_0}.f_0(2) + \\ \overline{A_4}.\overline{A_3}.\overline{A_2}.A_1.A_0.f_0(3) + \overline{A_4}.A_3.\overline{A_2}.\overline{A_1}.\overline{A_0}.f_0(4) + \overline{A_4}.A_3.\overline{A_2}.A_1.\overline{A_0}.f_0(5) + atd.$$

kde $f_j(k)$ je funkční hodnota na j -tém výstupu pro k -tou kombinaci přivedou na adresové vstupy (**adresu**) .

Teorém 4. Každou paměť s N adresovacími vstupy a M výstupy můžeme realizovat M logických funkcí o N vstupních proměnných.

REALIZACE LKO PAMĚTÍ

Realizace dekodéru BCD $\rightarrow$ 7- segmentový displej. Druhý a čtvrtý sloupec tabulky = **pravdivostní tabulka**. Přivedeme-li x_1 na A_0 , x_2 na A_1 , atd., pak druhý sloupec = **adresa paměti**. Bude-li segment **A** připojen na Q_0 , **B** na Q_1 , atd. pak čtvrtý sloupec představuje obsah daného paměťového místa.

Výpis obsahu paměti

Adresa	Obsah jednotlivých míst			
0x0000	0x40	0x67	0x12	0x03
0x0004	0x25	0x09	0x08	0x63
0x0008	0x00	0x01	0x7F	0x7F
0x000C	0x7F	0x7F	0x7F	0x7F

Stav Adresa	Proměnné x_4, x_3, x_2, x_1	Zobrazený znak	Segment G F E D C B A
0	0000	□	1 0 0 0 0 0 0
1	0001		1 1 0 0 1 1 1
2	0010	⌒	0 0 1 0 0 1 0
3	0011	⌘	0 0 0 0 0 1 1
4	0100	4	0 1 0 0 1 0 1
5	0101	5	0 0 0 1 0 0 1
6	0110	6	0 0 0 1 0 0 0
7	0111	7	1 1 0 0 0 1 1
8	1000	8	0 0 0 0 0 0 0
9	1001	9	0 0 0 0 0 0 1
10 až 15	1010 až 1111	nic	1 1 1 1 1 1 1

Pro programátory obvykle potřebujeme tzv. INTEL HEX

:10000000406712032509086300017F7F7F7F7F60
:00000001FF

Zápis realizaci ROM ve VHDL (Quartus II)

```

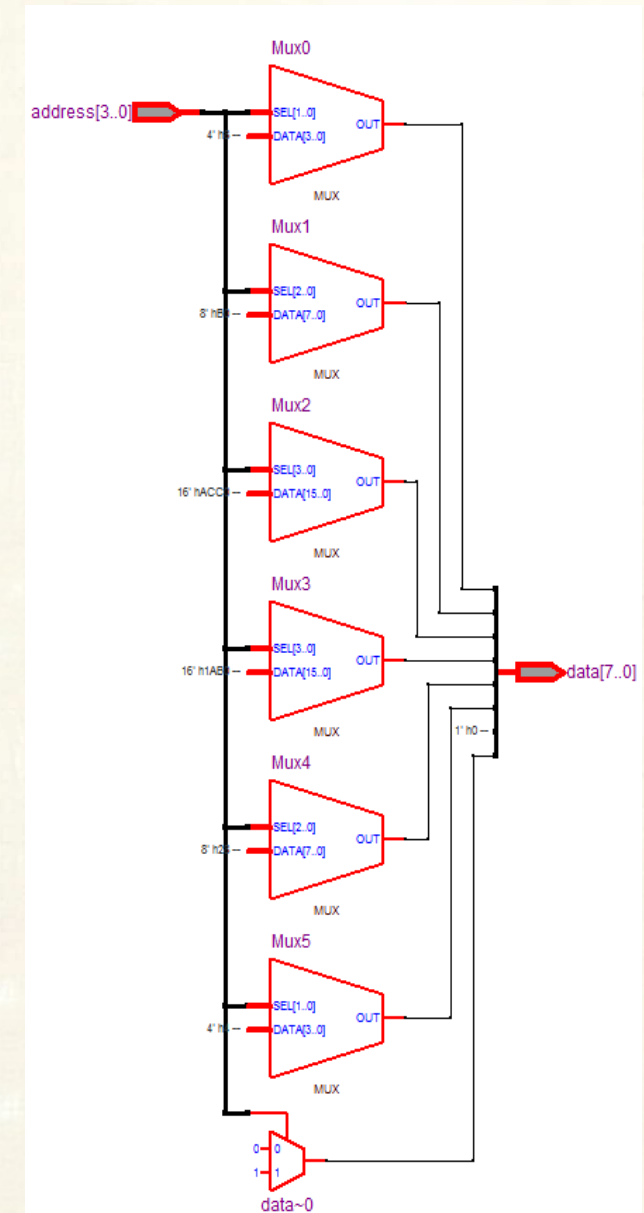
library IEEE;
use IEEE.std_logic_1164.all;

entity ROM16x8 is
port (address : in INTEGER range 0 to 15;
      data : out std_logic_vector (7 downto 0));
end entity ROM16x8;

architecture kvadrator of ROM16x8 is
type rom_array is array (0 to 15) of
std_logic_vector (7 downto 0);

constant rom : rom_array :=
    ("00000000", "00000001",
     "00000100", "00001001",
     "00010000", "00011001",
     "00100100", "00110001",
     "01000000", "01010001",
     "01100100", "01111001",
     "10010000", "10101001",
     "11000100", "11100001");
begin
    data <= rom(address);
end architecture kvadrator;

```

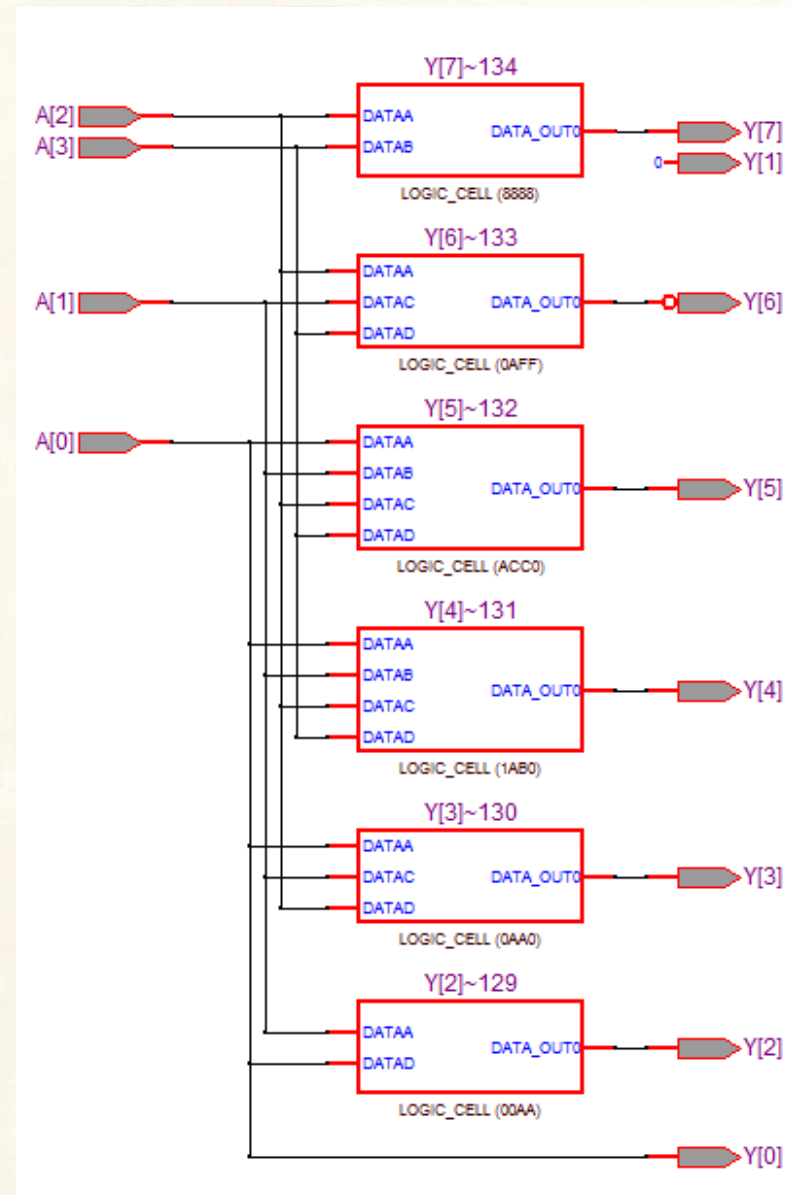

Zápis realizaci ROM v AHDL (Quartus II)

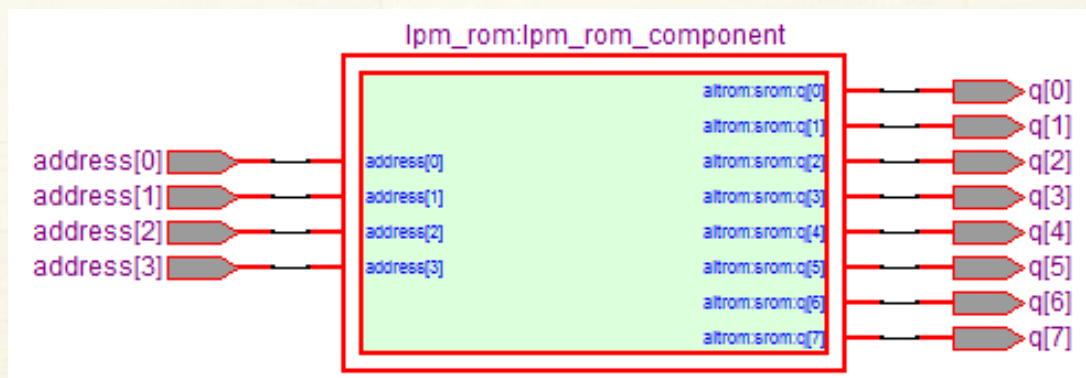
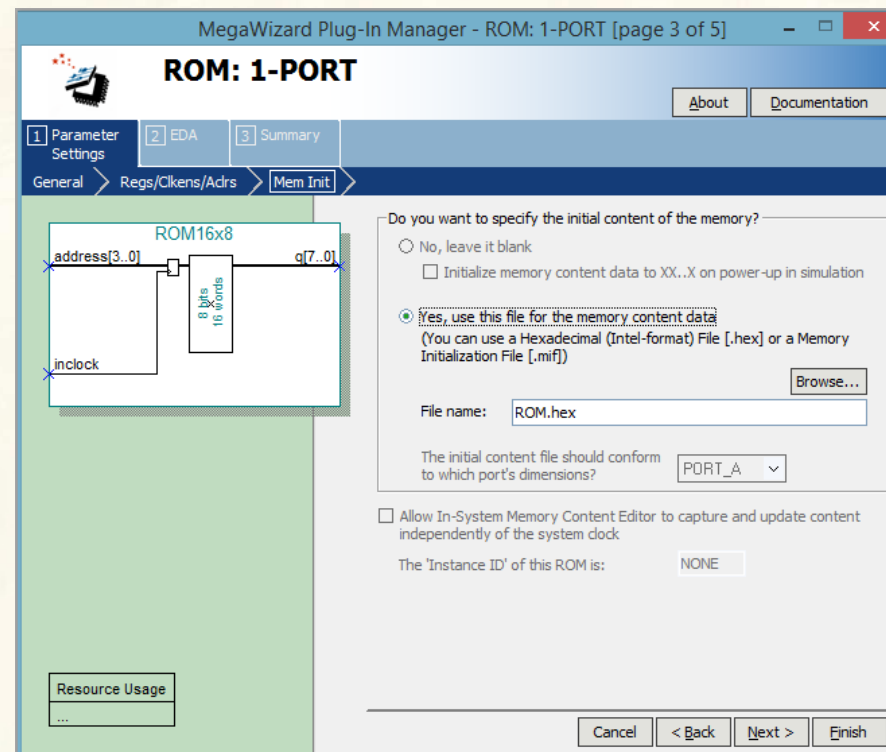
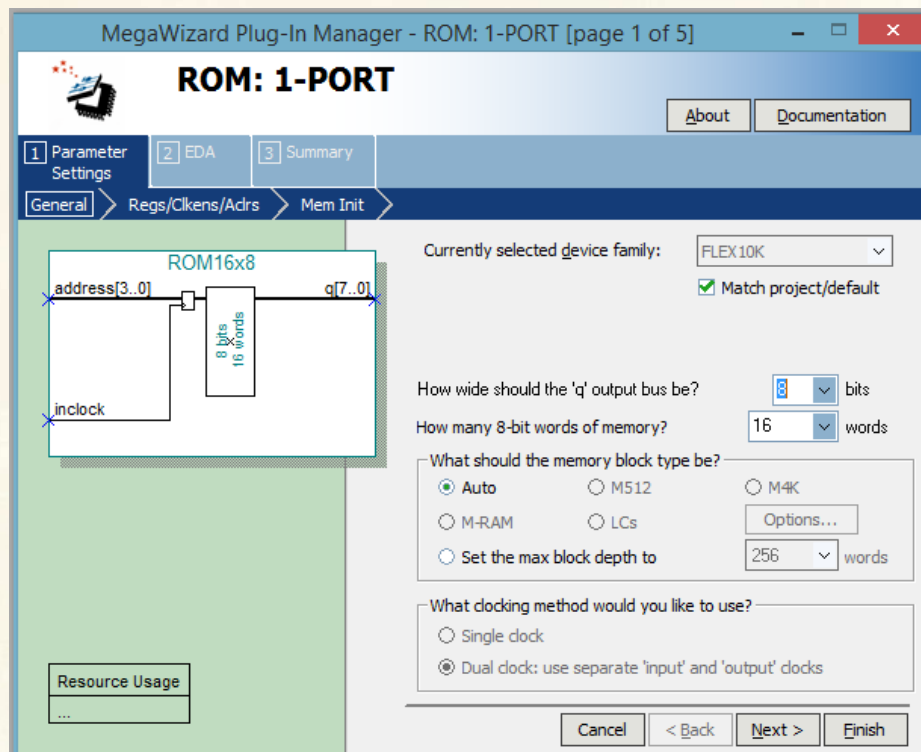
```

SUBDESIGN ROM_AHDL
( A[3..0]      : INPUT;
  Y[7..0]      : OUTPUT; )
BEGIN
    TABLE
        A[3..0]  =>    Y[7..0];
        B"0000"  =>    B"00000000";
        B"0001"  =>    B"00000001";
        B"0010"  =>    B"00000100";
        B"0011"  =>    B"00001001";
        B"0100"  =>    B"00010000";
        B"0101"  =>    B"00011001";
        B"0110"  =>    B"00100100";
        B"0111"  =>    B"00110001";
        B"1000"  =>    B"01000000";
        B"1001"  =>    B"01010001";
        B"1010"  =>    B"01100100";
        B"1011"  =>    B"01111001";
        B"1100"  =>    B"10010000";
        B"1101"  =>    B"10101001";
        B"1110"  =>    B"11000100";
        B"1111"  =>    B"11100001";
    END TABLE;
END;

```


REALIZACE LKO PAMĚTÍ RAM

Obsah paměti RAM může být realizován ze soubodu Intel HEX

:1000000000010409101924314051647990A9C4E118

:00000001FF

➤ **Aritmetické obvody**

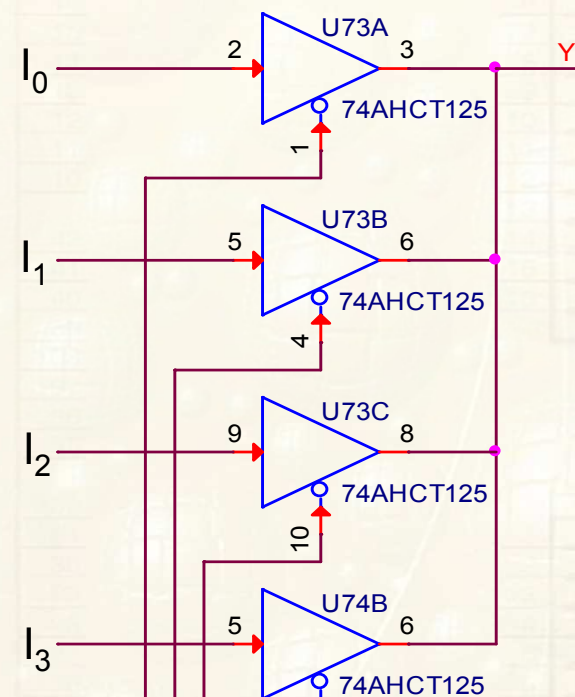
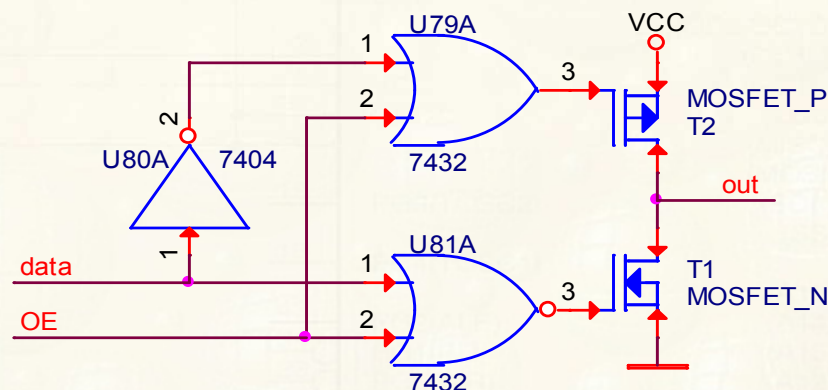
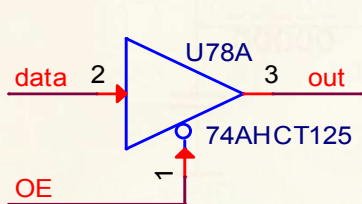
- Obvody pro porovnání čísel
- Sčítačky
- Odečítačky
- Násobičky
- Děličky
- ALU – aritmeticko-logické jednotky
- Obvody pro úpravu čísel (vytváření doplňků)
- „Barelshifter“ - vícebitové aritmetické/logické posuny čísel

➤ **Kódovací a dekódovací obvody**

- Převodníky kódů (BCD, BCD+3, BIN, Gray, Grey+3, Teploměřový kód, 7 segment, Prioritní kodér, Paritní generátor atd.)
- Samoopravné blokové kódy

OBVODY S TŘÍSTAVOVÝM VÝSTUPEM

Třetím stavem u těchto obvodů je stav Z (vysoká impedance). Oba tranzistory v koncovém stupni jsou v nevodivém stavu. Vývod **out** vůči Vcc a GND představuje velký odpor (stovky kΩ až MΩ) a malou kapacitu (jednotky pF). Aktivačním vývodem je vstup OE.

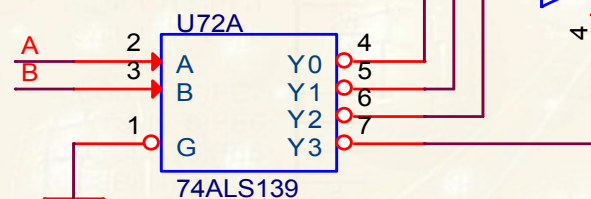

data	OE	Y
0	0	0
1	0	1
X	1	Z

Výstupy mohou být spojovány, **aktivní smí být pouze jeden.**

Příklad MUX 1 ze 4 pomocí dekodéru a třístavových budičů.

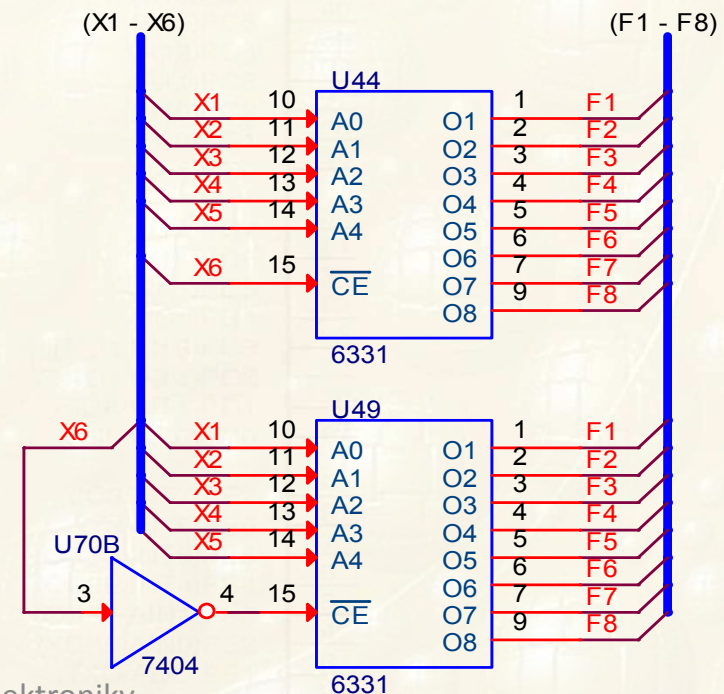
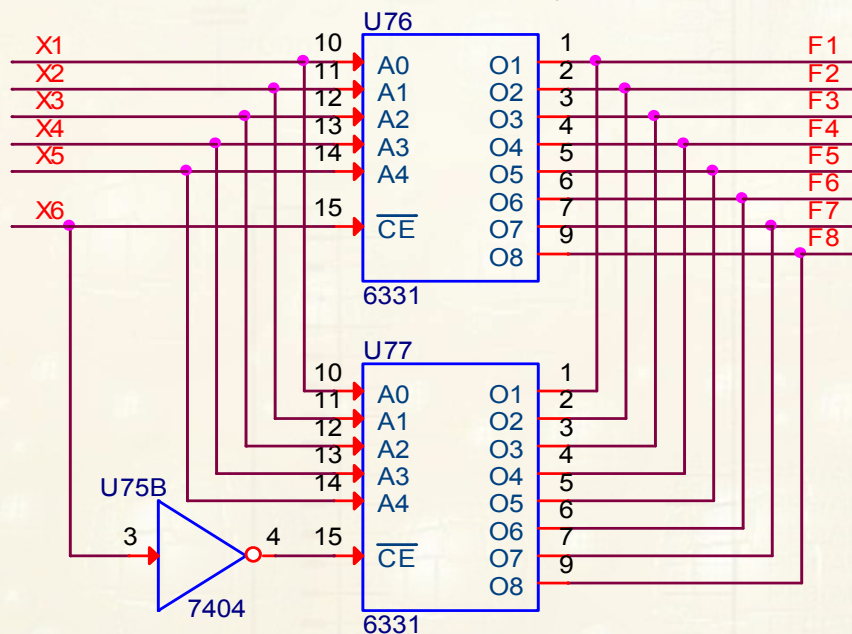
Aktivací jednoho budiče přeneseme hodnotu z jednoho vstupu I_n na výstup.

POUŽITÍ TŘÍSTAVOVÝCH OBVODŮ

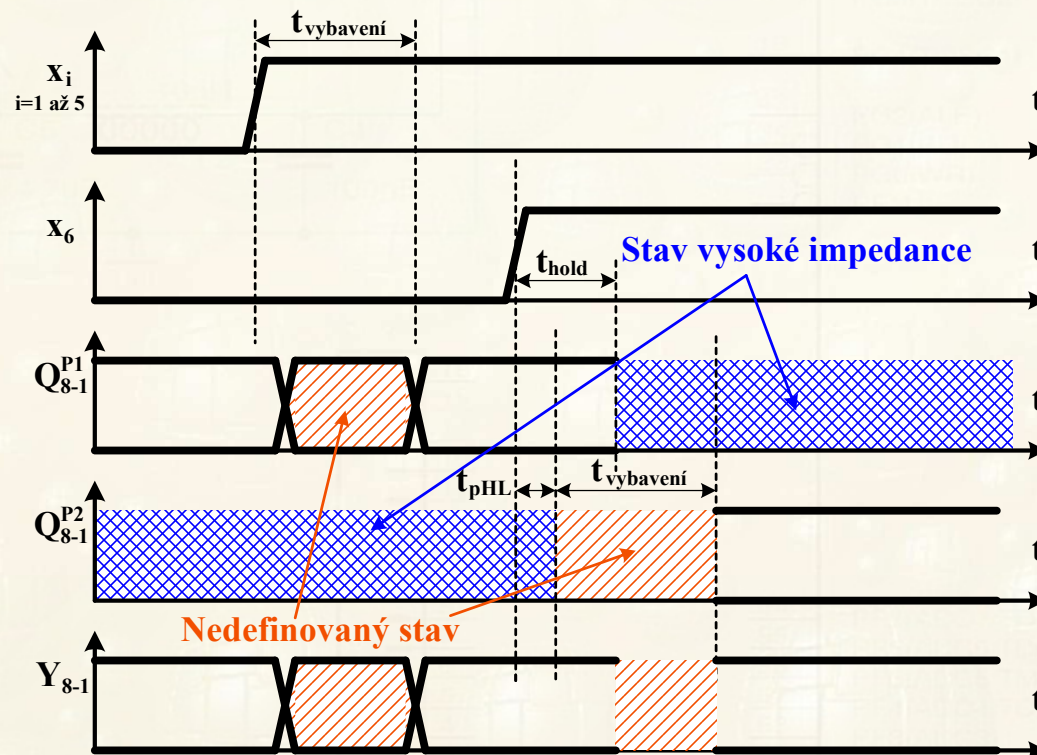
Nejčastější použití v systémech, kde přenášíme informace oběma směry mezi mnoha obvody po společných přenosových vodičích (**datová sběrnice**). Mikroprocesory, přístrojové a komunikační sběrnice, propojení řady registrů, atd.).

Příklad - **zvětšení kapacity** paměti pomocí dvou nebo více obvodů. Na obrázku realizace 8 funkcí o 6 proměnných s pamětmi PROM 32x8bitů. Pět proměnných přivedeme na adresovací vstupy, šestou na **aktivační vstup OE** paměti. Každá paměť tak realizuje $\frac{1}{2}$ kombinací požadovaných funkcí.

POUŽITÍ TŘÍSTAVOVÝCH OBVODŮ

Uvedený **obvod nemá stejné vlastnosti** jako realizace s obvody s dvoustavovým výstupem. Je potřeba zajistit, aby současně **nebyly aktivní obě paměti** (zkrat mezi výstupy s rozdílným výstupem). Výstupy budou ovlivněny časovými parametry třístavových budičů (doba aktivace/deaktivace budiče a tvorba aktivačních signálů). U pamětí navíc přistoupí ještě **čas vybavení** (od platné adresy nebo aktivačního signálu paměti).

Analogicky můžeme postupovat i s ostatními obvody, které mají třístavový výstup. Např. Registry, Latch, MUX (řada 25x), atd.

